

У ХОЛОДНОМУ
ЯРУ З'ЯВИТЬСЯ
СКУЛЬПТУРА
ПОКРОВИ

3

«ПОХІДНА
ГРУПА» З
ХОЛОДНОГО ЯРУ
– У БЕНДЕРАХ

5

АНТІН ГРОЗНИЙ,
ОТАМАН ГОРО-
ДИЩЕНЦІНИ 6

Козацький край

Козацькому роду нема переводу!
www.cossackland.org.ua

№14 (14)
7 жовтня 2011 р.

У ЗАМКУ НА РІВНЕНЩИНІ РОЗПОВІДАЮТЬ ПРО ЧИГИРИНСЬКИХ КОЗАКІВ

Петро Добро

Справжньою туристичною перлиною Рівненщини по праву вважається середньовічний замок містечка Дубно. Напередодні Покрови тут збільшується потік туристів, які цікавляться історією козацтва. У розповідях місцевих екскурсоводів у ці дні часто звучать звичні вуху черкашан імена і назви

населених пунктів.

Про сам замок розповідають: зведений ще в XV столітті, він був надійно укріплений краківським князем Янушем Острозьким незадовго перед приходом на західноукраїнські землі війська гетьмана Богдана Хмельницького. Іскра полум'я, запалена Хмельницьким у Суботові, розрослася до всеукраїнського визвольного руху. Навіть коли влітку 1651 року Хмельницького підступно захопили були в полон татари, козацьке військо очолив його вірний побратим Іван Богун, який прой-

шов шлях від простого козака Чигиринського полку до одного з найвизначніших воєначальників. Серед найвідоміших битв, де він керував козаками – розгром під Монастирищем на Черкащині війська Чарнецького. А от сучасні рівненські екскурсоводи радять всім гостям, подивившись на підземелля і на справжню козацьку зброю на території замку в Дубно, перебратися на поле Козацький Редут між сусідніми селами Семидуби і Плоска. Коли Хмельницького захопили татари, якраз тут Богун і триста його козаків зупинили величезну польську армію Яна Казимира, давши змогу відступити основним силам козацького війська, щоб зібратися для нових перемог.

З Козацьким Редутом пов'язана цікава легенда:

кажуть, час від часу на місці бою, де до останнього стояли чигиринські козаки, несподівано з'являється вогняна куля, котиться полем, а потім щезає... Так це насправді чи ні, а охочих подивитися на Козацький Редут є чимало, особливо ж напередодні Покрови...

А тим часом...

Серед фіналістів Всеукраїнської акції «Чудес України» опинився комплекс «Чигиринська фортеця-Ре-

зиденція Богдана Хмельницького». За результатами інтернет-голосування на сайті www.7chudes.in.ua він переїхує на 4-й сходинці у номінації «Замки», випереджаючи фортецю у Києві. Для того, щоб дотягнутися до лідера у номінації, Верхнього замку у Луцьку, Чигирину потрібно якихось лише 400 голосів – достатньо, щоб за комп'ютер сіла і проголосувала одна чигиринська вуличка!

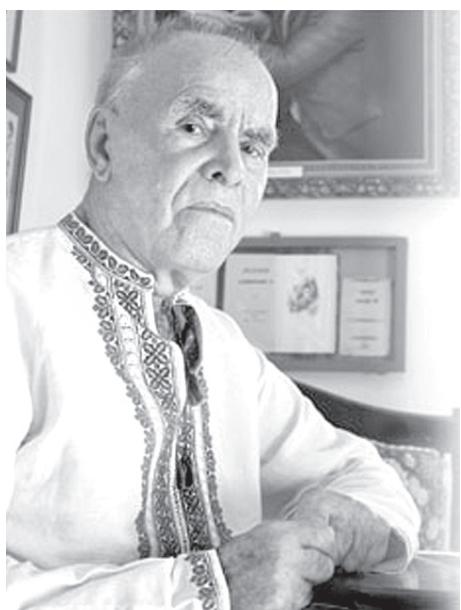
Поки у замку в Дубно розказують про чигиринців Хмельницького, резиденція Хмельницького в Чигирині претендує увійти в список «7 чудес України».

НАРОДЖЕНИЙ У ПЕРЕДДЕНЬ ПОКРОВИ, ЧИГИРИНЕЦЬ СІКОРСЬКИЙ ПОНАД УСЕ ЛЮБИВ УКРАЇНУ

Ігор АРТЕМЕНКО

Днями помер Герой України, уродженець міста Чигирин Михайло Сікорський.

Він був відомий на всю Україну, як творець і протягом десятків років беззмінний гендиректор знаменитого Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». Створювати його почав у тяжкі роки після Другої світової війни – у 1951 році, із двох маленьких музеїв кімнаток. Причому в одній із них, не маючи квартири, прожив протягом 17 років. Вранці, до приходу відвідувачів, прибирав постіль – і люди бачили лише експонати... Всього ж за 56 років бурхливої історичної спадщини ним створено 24

музеї! Був членом правління Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Всеукраїнської спілки краєзнавців, Всеукраїнського фонду культури, редколегії журналу «Українська культура». Написав близько 120 книг і наукових праць. 2005 року Указом Президента Віктора Ющенка нагороджений Золотою Зіркою Героя.

13 жовтня 2011 року Михайлова Сікорському виповнилося 88 років.

Кажуть, вісімки – це ще й знак нескінченності. Справді вічно буде пам'ять нащадків про цього чигиринця, який понад усе любив Україну і її історію.

АВТОР «ЧОРНОГО ВОРОНА» СТАВ ПОЧЕСНИМ КОЗАКОМ

Ігор АРТЕМЕНКО

Василь Шкляр, автор знаменитого «Чорного Ворона», книги про козаків Холодногорської республіки – віднині й сам почесний козак. Цього звання його удостоїли земляки – козацьке районне товариство Лисянщини.

Для письменника, який народився в селі Ганжалівка Лисянського району, це вже друге високе звання, присвоєне земляками останнім часом. Ще в травні нинішнього року, коли Шкляреві виповнилося 60 років, сесія селищної ради зробила з нього почесного громадянина Лисянки.

«Грамоти» про обидва почесні лисянські звання Шкляреві хочуть вручити... на Звенигородчині. Сюди, до шевченківських Моринців козаки запросили Шкляра святкувати Покрову. Зрештою, і цей край письменникові не чужий, бо саме до Звенигородки перебралася свого часу родина Шкляревів і Василь закінчував тут десятирічку.

РОМАНТИЧНЕ ВЕСІЛЛЯ В РЕСТОРАННО-ГОТЕЛЬНОМУ КОМПЛЕКСІ «ДИКИЙ ХУТІР»

Українська держава понад усе!
Видання історичного клубу «Холодний Яр»

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Передплати газету
«Незборима нація»!

Вона може стати неоціненим другом вчителя, школяра, студента, історика, краєзнавця, кожного, хто цікавиться геройчною і трагічною історією нашої Батьківщини.

«Незборима нація» – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України.

Її можна передплатити у будь-якому відділенні пошти: передплатний індекс 33545.

Вартість передплати на рік – 17,34 грн.

Не забудьте передплатити «Незбориму націю» і для бібліотек та школ тих сіл, з яких ви вийшли.

nezboryma@naciya.org.ua

УВАГА!

Ви можете стати учасниками і співавторами будівництва, яке увійде в історію!

Невдовзі розпочнеться спорудження Музею Холодного Яру, експозиція якого висвітлюватиме історію славного краю в усі часи визвольних змагань за волю України. Ініціаторами виступили ЧГО «Вільне козацтво Холодного Яру» та історичний клуб «Холодний Яр».

З пропозиціями щодо архітектурних проектів будівництва музею, наповнення музейної експозиції та фінансової та творчої допомоги у втіленні проекту звертайтесь за телефоном у Черкасах:

(0472) 31-29-74, за адресою:
м. Черкаси, вул. Ільїна, 330, к.4 або за електронною адресою:
Cossack_land@i.ua

ПОДІЛЬСЬКА ЯМПІЛЬСЬКА РЕСПУБЛІКА ВІАЛА ПРАПОР КОЗАКІВ ХОЛОДНОГО ЯРУ

27 вересня 2011 року в сучасному житті України сталася малопомітна, але наперед значна подія: на Вінниччині, у селі Довжок Ямпільського району, що на прикордонні із Молдовою, було відкрито музей «Марківської сотні» - бойової одиниці, утвореної на початку 1919 року колишнім підполковником царської армії Семеном Ільницьким, яка згодом стала основою збройного формування Ямпільської республіки, що майже півтора року жила під жовто-блакитним прапором та керувалась законами Української Народної Республіки.

Контрольована нею територія охоплювала землі багатьох районів сучасної Вінницької області: від Ямполя до Тиврови, Жмеринки, Вапнярки, Крижополя, Рудниці, північних районів Одещини та сучасного Придністров'я. Кожне село республіки мало охоронні сотні, діяла польова жандармерія, піхотні, гарматні, кулеметні відділи. Влада республіки планувала просуватись широким фронтом від Жмеринки до Одеси, очищати Україну від червоних загарбників. Головним ворогом були більшовицькі відділи карного злочинця, майбутнього кати українських вояків під Базаром Григорія Котовського та його поплічника-зрадника ямпільчан Федора Криворучка.

Збройні сили республіки виросли із Марківської сотні (від назви річки Марківка) до Наддністрянського куреня, складом біля 4000 чоловік, козаки якого згодом поповнили ряди Дієвої Армії УНР, брали участь у Першому Зимовому поході, який закінчився у травні 1920 р. з'єднанням українських армій на межі Крижопільського та Ямпільського районів, тобто на

нованого у 1956 р. на Довжок) вступили справжні озброєні козаки – посланці знаменитого Холодного Яру із Чигирини, що на Черкащині.

Чорний прапор із срібним тризубом, та написом «Воля України, або смерть!» розвівався підільським вітром над строем козаків краївого отамана Вільного козацтва Холодного Яру Олега Островського, який від імені геройчної Холодноярської республіки привітав нащадків козаків Ямпільської республіки із знаменною подією, що відбулася у історичному житті села Довжок, Ямпільщини, Поділля, всієї України.

Більше сотні селян та гостей, які були присутніми на відкритті музею слухали слово Івана Кириловича Вдовцова – внука рідного брата отамана Семена Ільницького, якого у 1937 знищили ті ж самі червонозоряні вбивці, співавтора книги «Незламні ямпільці» Сергія Барсуковського, сільського голову Івана Бажуру, члена Ямпільського козацького товариства «Святого Спаса» Михайло Гервазюка, представника Історичного клубу «Холодний Яр» В'ячеслава Березовського, які висловили впевненість у тому, що ці дні відзначення бойової слави козаків Ямпільської республіки мають всі підстави стати постійними, і

з прикладом вшанувань у Холодному Яру збирати людей з усієї України щорічно.

Дякували всім, хто докладає зусиль до відтворення правдивої української історії, колишній народний депутат Микола Сокирко, голова Ямпільської РДА Володимир Волошин.

Даниною пам'яті слави козаків Ямпільської республіки була сальва із холодноярських револьверів та гвинтівок, яка розітнулатишу на місці постою козаків Марківської сотні. Гостинні кетріоскі козачки запросили всіх присутніх до поминального обіду...

Депутат Вінницької міської ради від ВО «Свобода» Антон Бойдаченко, який організував зйомки документального фільму про Ямпільську республіку, разом із побратимами із різних куточків Вінниччини, відвідали старий забутій цвинтар, на якому стараннями місцевого краєзнавця Юрія Зозулі відшукано та відновлено могилу полковника Семена Ільницького, який як і відомий холодноярський отаман Василь Чучупака не здався до ворожого полону, і під час нерівного бою героїчно загинув у рідному селі Кетроси 1920 року.

Приспущеній Холодноярський прапор, оголена козацька шабля, та широка молитва священика Української Православної Церкви Київського Патріархату панотця Андрія Толстого поєдналися із полум'ям свічки поминального калача на могилі отамана.

На честь геройчного отамана, його козаків, зачленованої вершиці-дружини Марії, яка ще довгий час на чолі загону мстилася загарбникам за наругу над Україною, цвинтарнутишу розітнула нова сальва із козацькою зброєю, луна від якої полинула над шістьма кетріоскими ярами, і неодмінно достукається до сердеч козацьких нащадків, які поки що із прикрою байдужістю споглядають посеред свого геройчного села фарбоване кам'яне одоробло у вигляді ката України – чужого вождя Леніна.

Приклад ямпільчан має стати взірцем для наслідування не тільки для жителів Вінниччини, а і для мешканців всіх земель Центральної та Східної України, адже такі козацькі республіки, пам'ять про які десятиліттями старанно знищувалася окупаторами владою, були не тільки у Холодному Яру, а і у кожній області України.

**В'ЯЧЕСЛАВ ХОЛОДНИЙ ЯР
БЕРЕЗОВСЬКИЙ** Історичний клуб

**ОКРІМ УКРАЇНИ, НА САЙТІ «КОЗАЦЬКОГО КРАЮ»
МАЄМО ВЖЕ ВІДВІДУВАЧІВ З 15 КРАЇН СВІTU.**

Козацький Край

www.cossackland.org.ua

ГРОНІНГЕН

**ОКРЕМА ВДЯЧНІСТЬ - «РЕКОРДСМЕНОВІ» ПО КІЛЬКОСТІ
ЗАХОДІВ, МІСТУ ГРОНІНГЕН, що на півночі Нідерландів**

Польща

Грузія

Аргентина

Канада

Молдова

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

Італія

Іспанія

Франція

Туреччина

Росія

Україна

Молдова

Грузія

Аргентина

Канада

Польща

ГРОНІНГЕН

Португалія

Бельгія

<div style="text

«ПОХІДНА ГРУПА» ХОЛОДНОГО ЯРУ ПРОЙШЛА ВСЕ ПРИДНІСТРОВ'Я, МОЛДОВУ І ЗАХІДНУ УКРАЇНУ

Олег ОСТРОВСЬКИЙ

Нас, гостей з Холодного Яру, добре зустрія на Вінниччині колеги з історичного клубу. Відчувалося: для цього тихого краю відродження на Чигиринщині дух справжньої козацької вольниці був дещо незвичним. Тільки-но проїшло відкриття музею, відлунала наша сальва пам'яті полеглих повстанців Ямпільської республіки і ми тепло попрощалися з новими друзями - на короткій нараді спланували подальший маршрут. Мені хотілося, скориставшися нагодою, побувати у знакових для української визвольної боротьби місцях.

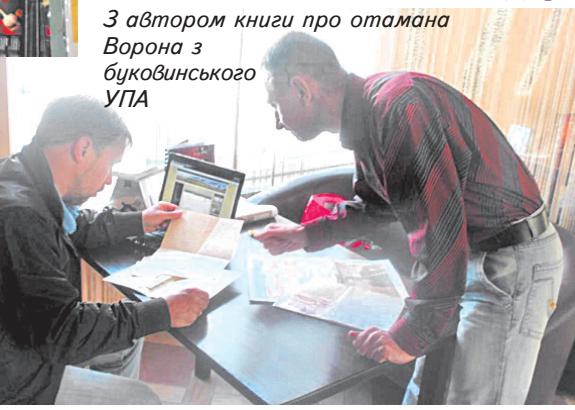
Першою була Буша на тій же Вінниччині - ми зійшли на шпиль останньої уцілілої вежі знищеної поляками козацької фортеці та на древньому козацькому цвин-

Про реалізацію проекту Школи бойового гопака на Черкащині пан Пилат дізнаватиметься з "Козацького краю"

боротьби Василя Сенчака-Ворона». Вже на 10-й сторінці в ній знаходимо слова, що Сенчак, один із чільних «особистів» ОУН-УПА на Буковині, взяв собі псевдо на честь холодноярського отамана Чорного Ворона, прочитавши про нього в книзі Горліса-Горського. А отже,

3 автором книги про отамана Ворона з буковинського УПА

одна із перших конституцій у Європі, добровільно обмежувала гетьманські права, зменшувала соціальну експлуатацію, гарантувала особливий статус козаків-запорожців і зобов'язувала боротися за повне відокремлення України від Москви. Знаково й те, що тут, в

Бендерській фортеці, ми побачили ще й два пам'ятники діячам, чиї імена пов'язані з козацтвом Черкащини. Михаїлу Кутузову, знаменитому полководцеві, який надзвичайно цінив козацьку звитягу і під час чергової російсько-турецької війни навіть записався був почесним козаком Іркліївського куреня (виходців з Чорнобайщини). А ще - пам'ятник нашому письменникові Іванові Котляревському, котрий чималу частину своєї «Енейди» написав під час вчительської «служби» на Золотоніщині, та й під час війни з Наполеоном вже як офіцер набирав козацький полк із добровольців Лівобережжя - зокрема з числа мешканців Золотонішини й Чорнобайщини. Обидва вони в різний час відзначилися і у боях за Бендери. На військовому цвинтарі у центрі Бендер ми знайшли чудової роботи кам'яний хрест пам'яті козаків Івана Мазепи,

які полягли під час відступу козацько-шведського війська після поразки під Полтавою... Потім були Чернівці і зустріч з письменником Дмитром Продаником, що пише історію УПА. Порадувала подарована на ним книга «Шлях

знаменитий вітер з Холодного Яру справді допомагав розвіватися знаменам УПА. Пан Проданик каже, що у архівах КДБ, які дісталися у спадок СБУ, є про те, що на теренах

нів на Франківщині, рідне село Степана Бандери. Довга бесіда з директором музею Бандери Степаном Лесівим - і його обіцянка допомогти у справі створення музею Холодного Яру. До речі, така ж домовленість була досягнута і з чернівчанином Продаником... Пан Лесів теж багато розповідає про те, як бандерівці рівнялися на попередників-холодноярців. Сальва на честь Степана Бандери - і ми вже ідемо у напрямку Львова. До речі, 15 жовтня (у річницю загибелі Бандери) в Старому Угринові від родинної хати Бандер до цвинтаря, де поховані рідні Провідника, пройде смолоскипова хода. Сумне продовження дня після Покрови, коли ми згадуватимемо козаків усіх часів, що билися за волю України...

Нарешті Львів - останній пункт перед розворотом на шлях додому. Зустріч з Володимром Пилатом, засновником стилю та Верховним Учителем бойового гопака. Він чудово орієнтується в реаліях Черкащини, сипле іменами черкащан, чигиринців,

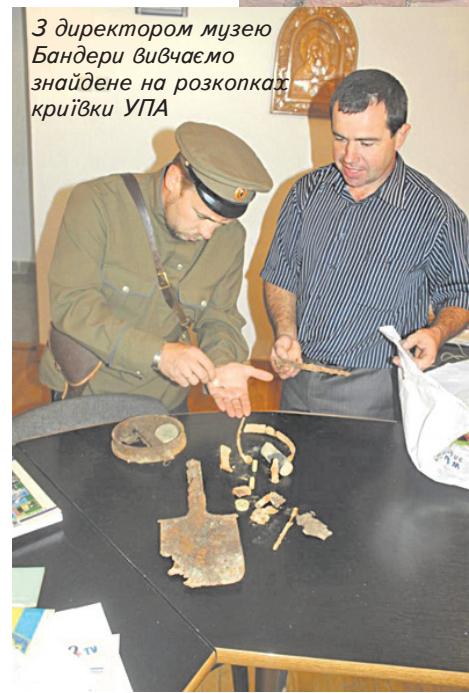

БТР, у якому живцем згоріли люди...

маньківчан і христинівчан, водночас зазначаючи, що бойового гопака на Черкащині на жаль таки немає... Пригадімо дізнаємося, що пан Пилат має за доброго товариша Володимира Недяка, який відтворює козацький хутір у Вереміївці на Чорнобайщині (пам'ятаєте вересневий спецвипуск «Козацького краю»?) Досягаємо домовленості: ЧГО «Вільне козацтво Холодного Яру» стане базою для навчання мистецтву бойового гопака на Черкащині.

Подорож майже завершено - попереду лише зустріч у Києві з Романом Ковалем та іншими однодумцями з історичного клубу «Холодний Яр». Та продовження наших пригод ви зможете прочитати в багатьох наступних номерах «Козацького краю»: попереду - реалізація кількох проектів, започаткованих під час цієї подорожі. Хай дасть лише всім нам Господь сили й наснаги - на звершення в ім'я України!

Біля Конституції Орлика...

Маньківчани-Уманчани похідна група ОУН-УПА під командуванням провідника на псевдо «Кобзар» діяла аж до 1951 року... Далі ідемо в Старий Угрині!

АНТІН ГРОЗНИЙ, ОТАМАН ГОРОДИЩЕНЩИНИ

Роман КОВАЛЬ

Антін Грозний народився наприкінці 1890-х років у багатодітній родині. Закінчив чотири класи школи в с. Мале Старосілля. “Після переїзду сім'ї до с. Буда-Орловецька, – розповідала його сестра, – юнаком хазяйнував із батьком та двома старшими братами, решта з десяти дітей – то була сама кукільня, малеча. Собою був красивий, чорнявий, гарно співав, був акуратним, інтелігентним... Сім'я у нас була трудівнича, хазяйська”.

Бойовий досвід здобував під керівництвом Трохима Голого. Після загибелі отамана 15 грудня 1921 року Грозний очолив рештки його колись чималої армії. На той час залишилося близько ста козаків. Партизани налагоджували агентурну мережу по селах, знищували зрадників, нападали на невеликі загони червоноармійців, поповнювали продовольчі запаси на советських складах, Балаклійському і Городищенському цукрових заводах. Зимували у лісі: в замаскованих землянках, лісових сторожках.

“Якось Антін приїхав додому трохи полежати, – згадувала сестра, – а ми чатуюмо – не прогавити б і пташки. Аж ось верхівець скаче. Антін швидко одягнувся і вийшов геть. Верховий забрав два відра пшениці і поїхав собі. Антін призвався: дуже кортіло йому порішти грабіжника... Іноді він казав: “Хіба я радий такому життю? Ці діти будуть сиротами”. І показував на своїх менших братів-сестер...

Навесні 1922 року загін зріс до півтори сотні козаків. Діяв отаман переважно в околицях Городища та Балаклії, нищив советські органи влади та її прислужників. У травні 1922 року його козаки розгромили Валявський волвиконком. З протоколу №21 засідання Черкаської повітової військової наради “по борбі с бандитизмом” від 25 травня 1922 року можна дізнатися про подробності цієї акції. “Налет банди совершил при содействии части местного населения, – писали окупанти. – Бандитами зверски были убиты 3 члена комячейки, зав. земотделом и сторож комнезама – всего 5 человек... Для поднятия духа как у совработников Валявської волости, так и местных граждан, стоявших на страже соввласти, необходимо было принять самые репрессивные меры по отношению к неблагонадежным элементам села Валяви, т. к. работники были в панике и не знали, что делать. Выездессия уездвоенсовещания, всесторонне обсудив этот вопрос, решила расстрелять 10 человек самых активных из заложников, как-то спо собствовавших бандитам при налете, и отцов, сыновья которых находятся в банді, для воздействия, как на бандитов, так и на местное население, которое сочувственно относится к бандитам... Председатель Бергавинов,

секретарь Астрин”.

А ось інформація Кременчуцького губернського штабу ЧОН начальникові штабу частин особливого призначення України і Криму від 19 липня 1922 року: “...Банда под руководством Орла – Грозного – Дусенко. Месторасположение: Буда-Орловецкая, Виноградский монастырь, Белозерье – Сунки Черкасского уезда. Банда разбита на сотни, каждая сотня численностью от

Мало що зазилишилося від епохи отамана Грозного в місцях, де діяв його загін... Проте нещодавно знайдено вхід до підземної церкви бази повстанців - Виноградського монастиря, яким свого часу опікувалася ще сам гетьман Хмельницький. Церква у підземеллі тепер відкрита для доступу туристів.

15 – 20 людей.

5 серпня козаки Грозного провели блицкучу операцію. “Вночі на 5 augusta, – з сумом писали окупанти, – при обследуванні летотрядом под командой начауздучастка комполка 73 Зоммер-Чарина Городищенского лесного района отряд подвергся внезапному нападению со стороны банды Грозного (численность не установлена) в 3-х верстах от д. Буда-Орловецкая, что 13 верст восточней Городища. В результате неожиданного нападения летотряд потерял убитыми комполка товарища Зоммер-Чарина, трех комзводов, 1 политрука и 1 красноармейца, отступил к Городищу...”

Натхненні успіхом, повстанці, не ховаючись, серед білого дня заїхали до Старосілля, неквапливо знищили справи й архіви виконкому і поїхали далі. Та вже 12 серпня 1922 року загін Грозного зазнав невдачі у бою з ГПУ...

Ситуація погіршувалася. Селяни, змучені нещадним терором окупантів, вже боялися допомагати лісовикам. Хлібороби підтримували повстанців доти, доки вірили в їхній успіх. Коли ж стало очевидним, що перемагають більшовики, добровільних помічників поменшало. Провідження боротьби наражало село на нові жорстокі карі, грабунки і вбивства. Вкрай негативну роль відіграв так званий “інститут заложників”. А заручниками ставали на самперед патріотичні селяни, дбайливі господарі. Не бажаючи втрачати своїх синів і чоловіків, щоб зберегти життя рідним, яких влада оголосила заручниками, жінки мусили

ставати донощиками. Та й серед чоловіків вже були такі, які виришили за краще змири-тися з советською владою, ніж потрапити в її немилосердні лещата. Села тепер партізани оминали: і себе не хотіли наріжати на небезпеку, і своїх рідних. Тим більше що влада стала організовувати відділи самоохорони з відданих її сільських активістів. Для цих людей ліс небезпідставно асоціювався зі смертю. Отож вони, отримуючи від червоних зброю і дозвіл на формування, ставали активними помічниками окупантів. Особливо поспішали створити такі загони комнезамівці “бандитствуючих сел” (вислів чекіста Сергія Бергавінова).

А тут же Грозний на де-

ревствської влади”. 22 серпня 1922 року почалися переговори, на які війхав член президії повітової військової наради, начальник відділу ГПУ Сергій Бергавінов. Загін Грозного на той час нараховував 55 козаків і старшин.

28 серпня Бергавінов агентурним шляхом довідався, що партізани схиляються до рішення продовжувати боротьбу. Тоді він із двома чекістами наважився на зустріч із лісовиками. Сміливий вчинок Бергавінова, який пішов на переговори у ліс, справив враження. Його брехлива агітація досягла успіху: 45 повстанців вирішили здатися. “Даби окончательно расположить банду на свою сторону и обеспечить переход ея, тов.

Бергавінов С.А. решает отослать бывших при нем сотрудников в с. Орловец, а сам остается с бандой ночевать в лесу, в хате лесничего. Ночью во время (его) сна банда делает вторичное собрание и большинством решает уйти в лес”.

А Бергавінова залишили спокійно спати. Ката не вбили, напевно, через те, що могли постраждати родичі повстанців, серед яких багато було визнанено відповідачами.

Прокинувшись, чекіст був украй розчарований, але свого наміру не залишив. Повернувшись вранці в Орловець, чекіст скликав сход і наказав селянам сформувати делегацію, яка повинна бути в лісі і вимагати “перехода банди на сторону советской власти”.

Близько чотирьох десятків селян змушені були йти в ліс. Під вечір вони повернулися з двома партізанами і повідомленням, що завтра прийдуть й інші. І справді, за 3 – 4 дні з'явилось 45 партізанів...

За це досягнення, а також за ліквідацію партізанського загону Добропольського, що діяв на дніпровському побережжі, “знищенню зв'язків отамана

банди Чорного Ворона”, розкриття Городищенської філії СВУ 11 вересня 1922 року пленум “уздвоенсовещания” ухвалив просити Москву нагородити Сергія Бергавінова орденом Червоного прапора.

У двадцятих числах сумного вересня 1922 року зда-

лися ще чотири лісовики. Коли нарешті повернувся отаман, то побачив, що він залишився практично сам... А чекісти продовжували пантувати. “Черкасский уезд участок: в район Виноградского монастыря, – писали вони, – прибыл бандит отаман Грозный со своим помощником Искрою, к которым примкнули не сдавшиеся ранее 5 бандитов этой банды. Указанная банда скрывается в районе Буды-Орловецкой”. Для її ліквідації війхав командир 1-го батальйону 73-го полку Луцький та начальник відділу ГПУ Бергавінов із загоном “самоохорони”. Тимчасово виконуючий обов’язки начальника штабу 25-ї дивізії Орлов наказав: “В случаі несдачі банди буде приступлено к ізъятию заложників” (тобто розстрілу). – ред.).

Антін вирішив продовжувати боротьбу до останнього. Проти ночі 18 жовтня сім партізанів Грозного наскочили на “лесозаготовительний отряд ТАОН” 5-го артилерійського дивізіону в селі Дубіївка, що за 10 верст на північ від Сміли. Внаслідок нападу вісім червоноармійців було обеззброєно.

З Грозним до кінця залишився молодший брат отамана Голого – Галайда. Селяни називали його Гольонок.

Одного дня отаман із Гольонком вийшли з лісу на переговори з владою села Буда-Орловецька. Зайшли до обійстя Пилипа Мазовецького на кутку Ковалівка. Поїли і полягали спати. А зрадник уже мчав конем у Городище, щоб повідомити штаб загону “Красних мстителій”, де перебуває отаман. Загін “мстителій” не забарився. Прискочили, оточили хату Мазовецького. Оскільки Грозного боялися, то,тихо підкравшись, почали стріляти через вікна. “Грозного забили відразу, а Голенка поранили, – розповідав Андрій Тегерешвілі. – Він залишав піч і звідти аж до полуночі відстрілювався відразу з двох наганів, доки в печі не провертіли дірку і не захопили його. Тіло Грозного і пораненого Голенка повезли до Городища і в дорозі, в урочищі Три Липи, Голенка добили”.

А ось інша версія загибелі отамана і його відданого помічника. “18 октября отряд Городищенской самообороны... – повідомляли чекісти, – настриг банду Грозного в районе Городище – в результате убит отаман Грозный и тяжело раненым взят один бандит. Банда рассеялась по разным направлениям – поиски продолжаются. Труп Грозного 22 октября сфотографирован и зарыт в землю”.

Після вбивства Антона одна з його сестер два місяці переховувалась у сусідньому селі – боялася репресій, “бо брата Порфира вже забрали”...

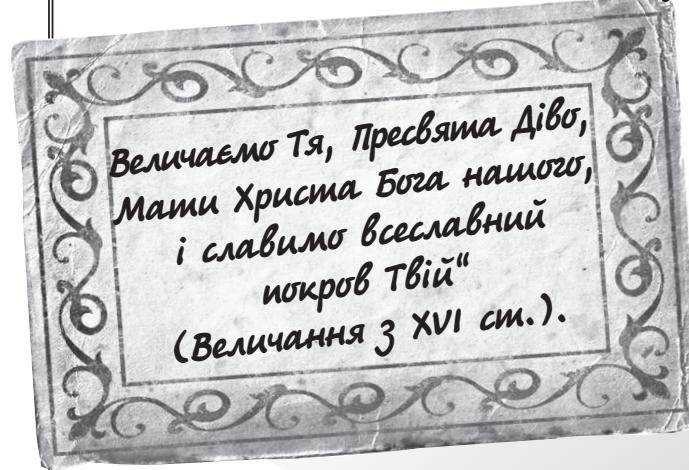
Так закінчився хрестний шлях ще одного борця за волю України – отамана Антона Грозного. Вічна пам'ять всім, хто до кінця був твердий!

банди Чорного Ворона”, розкриття Городищенської філії СВУ 11 вересня 1922 року пленум “уздвоенсовещания” ухвалив просити Москву нагородити Сергія Бергавінова орденом Червоного прапора.

Повстанці шукали виходу з глухого кута... Як завжди, знайшлися слабодухі, які клюнули на ідею “переходу на бік

14 жовтня свято "ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ І ВСЕДІВИ МАРІЇ"

Поміж Богородичними празниками нашого церковного року на особливу увагу заслуговує свято Покрови Пресвятої Богородиці. Культ Богоматері як Покровительки нашого народу тягнеться золотою ниткою від княжих часів аж по сьогодні. Секрет того постійного, улюблених і ревного культу мабуть лежить у тому, що тут йдеться не про земське і людське, але небесне й могуче заступництво. Від самого початку існування нашої держави ми стало, мали великих і сильних ворогів. Тож нічого дивного, що наш народ шукав такої помочі й опіки, проти якої не може встояти жодна людська сила. Тому празник Покрови завжди був і для нашого народу днем великого вияву любові і вдячності для Пресвятої Богородиці та днем радісної прослави і звеличення її покрови і заступництва.

Минуле - це нескінченна далечінь, і чим більше ми в ней вдивляємося, тим краще бачимо, як глибоко у віки йдуть корені людської історії. Але бувають події, які об'єднують усі століття, усі народи, і тоді час, безжалісно, на перший погляд, відмірюючи земний людський шлях, немов би перестає існувати.

До таких подій належить диво Покрова Пресвятої Богородиці. Воно сталося дуже давно - історики й досі сперечаються, коли саме. Але чи так це важливо, якщо те, що сталося темною ніччю у Влахернському храмі Константинополя, взагалі не має часу.

14 жовтня православний світ відзначає одне з великих і значних церковних свят року - Покрова Пресвятої Богородиці - встановленого на честь явлення Пресвятої Богородиці в 910 році в Константинопольському Влахернському храмі (де зберігалася риза Пресвятої Діви Марії, її головний покров і частина поясу, перенесені з Палестини в V столітті).

Історія появи свята пов'язана з двома Андріями, один із яких був юродивим жебраком в Константинополі, інший - князем у Володимирі - Андрієм Боголюбським, сином Юрія Долгорукого.

Як правило, диво Покрову Божої Матері пов'язується з нападом сарacenів на Константинополь. Місто готувалося до облоги, війни озброявалися, багато жителів на колінах із слезами молилися про те, щоб минула біда. У той момент, коли полчища ворогів вже були готові увірватися в місто, сталося диво: тисяча християн, які молилися про порятунок, відчули, що їх благання почуті.

Святий Юрій Андрій, що знаходився в цей момент у Влахернському храмі, схиливши коліна в слізій молитві, побачив, що сама Божа Мати спустилася з небес по східцях у супроводі святого Хрестителя Господнього Іоанна і святого апостола Іоанна Богослова і, вставши на коліна, молилася із слезами на очах про порятунок людей від незгод і страждань, потім, підійшовши до Престолу, продовжила свою молитву, закінчивши яку, зняла зі своєї голови білий покров (омофор) і простягнула його над тими, що моляться в храмі, захищаючи від ворогів - видимих і невидимих. Покров у руках Пречистої Матері, оточений ангелами і соном святих, сяя "дуже променів сонячних".

Тоді святий Андрій запитав у свого учня Єпіфанія: "Бачиш, брате, Царицю і Пані усіх, що молиться про весь світ?" "Бачу, святий отче, і ужахаюся", - відповідав йому Єпіфаній.

Так Богородиця врятувала Константинополь від розорення і загибелі людей. Коли Богоматір покинула церкву, покров Богородиці став невидимим, але в храмі залишалася благодать, яка зійшла з гори з Богородицею.

Церковна історія знає безліч прикладів явного свідоцтва про допомогу Божу християнам. Немало прикладів говорять про заступництво ангелів, святих і Пресвятої Богородиці. Але зовсім небагато таких пам'ятних днів стало значущими, а то й унікальними на Русі як свято Покрову Божої Матері.

Інший переказ уточнює, що нападниками

були наші предки-язичники. Коли священики на чолі з Патріархом занурили у води Чорного моря святиню - ризу Цариці Небесної, човни поган стали із громом та тріском битися один об одного. Настрохані русичі на віціліх суднах повернули геть, а їхні провідники Аскольд і Дір, потрясши таким дивом, що перевищувало людські можливості й розуміння, прийняли хрещення.

Заступництво Божої Матері не стало загально церковним святым у Константинопольській Церкві, але його відзначали православні Влахерни. Влахернські будівники, які зводили Успенський собор Києво-Печерської лаври, перенесли його на Русь. На Русі храми на честь Покрову Божої Матері з'явилися в XII столітті. Всесвітньо відомий за своїми архітектурними достоїнствами храм Покрову на Нерли був побудований в 1165 році князем Андрієм Боголюбським, яким і був встановлений у близько 1164 року свято Покриву Божої Матері.

Тому наші предки по особливому ставилися до Божої Матері, русичі спрадавна виявляли любов до Богородиці, і тому досить особистісне свідоцтво про сугубе заступництво, або Покров Божої Матері припало їм до серця. Важко пояснити чому, але факт особливого благоговіння, особливого шанування очевидний.

Народна свідомість саме із заступництвом Божої Матері пов'язує свої надії. Русичі християни зуміли розглянути в тому баченні, яке, до речі, важко іс-

ікони - Пресвята Богородиця, що тримає в руках Своїх благодатний покров. Він такий великий, що вільно покриває собою весь православний світ. А ще вище - образ Того, до Кого звернені усі погляди усіх моління, - образ Спасителя.

Так свято Покрова Богородиці відкриває нам таємницю небесного життя, таємницю того, чому ми ще живі, чому Господь все ще терпить нас і не поспішає карати. Виявляється, Божа Мати простягає і до цього дня над усіма нами свій молитовний омофор і молиться Синові про всяку душу християнську, хоча і не маємо очей, гідних це побачити.

Після Покрова і до початку Филиппівського посту, 28 листопада, українці традиційно грали весілля. Вважається, що молодих, які укладають цього дня шлюб, сама Богородиця бере під свій покров - і в сім'ї пануватимуть любов і згода.

Свято Покрова має виховне значення: нагадує нам про необхідність відроджувати духовні основи місцевої християнської сім'ї, про те, що людей - чоловіка і жінку об'єднує сам Господь. Як сказано у Священному Писанні: "що Бог поєднав, людина нехай не розлучає". (Мр. 10:9)

До Покрова завершували усі роботи на полях і проводили осінні ярмарки. Покров Пресвятої Богородиці вважається символом захисту, заступництва і розради, молитви про порятунок світу від незгод і страждань. Цього дня віряни просять у Цариці Небесної захисту і допомоги.

Козацтво України споконвіку вважало Пресвяту Богородицю своєю особливою покровителькою. Образ Богородиці вінчав козацькі корогви та штандарти, що ікону обов'язково брали в морські та сухопутні походи, перед битвами служили її молебні. Церква на Січі завжди була Покровською; хоча немилосердна історія не раз руйнувала й переносила на нові місця Січовий табір, але ця традиція не мінялася. І свято це урочисто святкували на Січі з піснями, феєрверками та хвацькими бойовими змаганнями. Куди б доля не заносила козаків, завжди з ними була ікона Пресвятої. Так після зруйнування Січі царицею Катериною козаки понесли з собою лише ікону Пречистої Богородиці. В Україні 14 жовтня відзначають державне свято - День українського козацтва.

Козаки настільки вірили в силу Покрови Пресвятої Богородиці і настільки широ й урочисто відзначали свято Покрови, що впродовж століть в Україні воно набуло ще й козацького змісту та отримало другу назву - Козацьку Покрову. З недавніх пір свято Покрови в Україні відзначається ще й як день українського козацтва.

Українська Повстанська Армія, яка постала в час II світової війни на землях Західної України як збройна сила проти гітлерівської та більшовицької окупації батьківських земель, теж обрава собі свято Покрови за День Зброй, віддавши під опіку святої Богородиці.

Українська Повстанська Армія геройчно і жертвово боролася за Самостійну і Соборну Державу. Найкращі сини й доньки і української нації встали до лав борців проти чужоземного поневолення. УПА воювала проти польських шовіністів Армії Крайової, проти гітлерівської Німеччини і комуно-большевицького Советського Союзу. Війна з московськими окупантами велася українськими повстанцями майже 10 років після завершення II світової війни.

Проте день створення УПА не є державним святом. Досі в незалежній Україні Українська Повстанська Армія не визнана на державному рівні і не ошанована належним чином у суспільстві.

У сучасних нелегких обставинах життя українського народу так важливо просити Покрову над нами Пресвятої Владичиці. Адже уса історія свідчить про її особливу любов до України, і певним є, що вона не залишить нас і тепер, коли так потребуємо її заступництва у Божого Сина. З ревною синівською молитвою припадім до Неї, благаючи Минуле - це нескінченна далечінь, і чим більше ми в ней вдивляємося, тим краще бачимо, як глибоко у віки йдуть корені людської історії. Але бувають події, які об'єднують усі століття, усі народи, і тоді час, безжалісно, на перший погляд, відмірюючи земний людський шлях, немов би перестає існувати.

Тому молімось до пресвятої Богородиці щоб Вона випросила милосердя у сина свого, а Господа Нашого Ісуса Христа, спасіння нас грішних. Пресвята Богородиця спаси Нас!

Шановні Черкащани, Послідовники Козацького Роду! Хай Пресвята Богородиця Покриє Нас усіх Своїм Омофором і спасе Нас! Зі святом Вас!

**З повагою підготував настоятель
Храму святих Первоверховних
Апостолів Петра і Павла м. Чигирин
протоієрей Василь Циріль**

торично ідентифікувати, дивне позаісторичне, позаціональне, можна сказати, богословське свідоцтво про глибину тих стосунків, в яких виступають християни з Матір'ю Господа Ісуса Христа, адже немає благотворнішої молитви, ніж Матері перед своїм Сином

Багато чудес зробив Покров Богородиці на землі. Тисячами Покровських храмів прикрасили її люди. Окрім храму на Неролі, вже в XII столітті існував Зверні монастир на честь Покрову Богородиці у Великому Новгороді. Шановані ікони Покрову були в багатьох містах і селах - в храмах і монастирях. Вдивіться в ікону, її можна читати, як книгу. Саме так і робили наши пращури. Вдивіться, і ви побачите нефи і вівтар Влахернського храму, хоч сам він давно зник із лиця землі; побачите завісу, що закриває знаменний Влахернський образ Богородиці. Вона зазвичай пишеться в темно-червоних тонах - у кольорах імператорського пурпuru. У центрі на амвоні - знайомий нам Роман Сладкопівець зі сувоєм у руках, що жив задовго до Андрія Юрійовича. Але і цей Андрій стоїть поруч, в старому дранті, вказуючи приголомшенному учневі Єпіфанію на чудове явлення. Поряд із Романом Сладкопівецем - візантійський імператор, Вселенський патріарх, ченці, народ, а над усіма - Церква небесна: пророки, святителі, мученики. Серед них Іоанн Богослов і Іоанн Предтеча. Ікона Покрову об'єднала усі: і світ небесний, і світ земний. І в самому осередді

Церковна історія знає безліч прикладів явного свідоцтва про допомогу Божу християнам. Немало прикладів говорять про заступництво ангелів, святих і Пресвятої Богородиці. Але зовсім небагато таких пам'ятних днів стало значущими, а то й унікальними на Русі як свято Покрову Божої Матері.

Інший переказ уточнює, що нападниками

Православний календар

7 Пт Прп. Феодосія Манявського. Прмц. рівноап. Фекли.

8 Сб Прп. Єфросинії Олександрійської. Кончина прп. Сергія, ігум. Радонезького, чудотв.

9 Нд Неділя 17-та після П'ятдесятниці. Кончина ап. і св. Іоана Богослова.

10 Пн Седмиця 18-та після П'ятдесятниці.

11 Вт Собор прпп. отців К.-Печ., в Близких печерах (прп. Антонія) спочилих. Прп. Харитона Спов.

12 Ср Прп. Кириака пустельника. Прп. Феофана Милостивого.

13 Чт Сщмч. Григорія, еп., просвітителя Вел. Вірменії. Свт. Михаїла.

14 Пт ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.

15 Сб Сщмч. Кипріана, мц. Іустини та мч. Феоктиста.

16 Нд Неділя 18-та після П'ятдесятниці.

17 Пн Седмиця 19-та після П'ятдесятниці.

18 Вт Мц. Харитини. Прп. Даміана пресвіт, цілителя.

19 Ср Ап. Фоми.

20 Чт Мчч. Сергія і Вакха. Прп. Сергія Послушного, К.-Печ.

21 Пт Прпп. Пелагеї й Таїсії.

22 Сб Ап. Якова Алфеєва. Прав. Авраама праотця і племінника його Лота. День інtronізації Святішого Патріарха Філарета.

23 Нд Неділя 19-та після П'ятдесятниці. Свт. Амфілохія, еп. Володимир-Волинського. Собор Волинських святих.

24 Пн Седмиця 20-та після П'ятдесятниці.

25 Вт Мчч. Прова, Тараха й Андроника. Прп. Косми.

26 Ср Іверської ікони Божої Матері. Мч. Карпа, еп. Фіатирського.

27 Чт Прп. Параскеви Сербської. Прп. Миколи Святоші.

28 Пт Прп. Євфимія Нового, Солунського. Сщмч. Лукіана К.-Печ.

29 Сб Мч. Лонгина сотника, що при Хресті Господньому.

30 Нд Неділя 20-та після П'ятдесятниці.

31 Пн Седмиця 21-ша після П'ятдесятниці

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ
7 – 25 жовтня

7 жовтня 1253 р. Данила ГАЛИЦЬКОГО короновано короля Русі.

13 жовтня 1877 р. народився Кузьма БЕЗКРОВНИЙ, міністр внутрішніх справ Кубанської Народної Республіки, професор Української господарської академії в Подебрадах.

13 жовтня 1948 р. помер Леонід МОСЕНДЗ, письменник, перекладач, науковець, старшина Армії УНР.

14 жовтня 1942 р. оформилась Українська повстанська армія.

15 жовтня 1615 р. коштом Єлизавети ГУЛЕВИЧ (Галшки ГУЛЕВИЧІВНИ) засновано Київське братство, а при ньому школу, яка перетворилася на Києво-Могилянську академію.

15 жовтня 1893 р. народився Андрій ДОЛУД, генерал-хорунжий Армії УНР, начальник штабу Армії УНР 1-го Зимового походу.

15 жовтня 1959 р. московський агент Богдан Сташинський убив Степана БАНДЕРУ.

16 жовтня 1648 р. Максим КРИВОНІС взяв приступом Високий Замок у Львові.

16 жовтня 1657 р. Іван ВИГОВСЬКИЙ підписав угоду зі шведами, яку підготував Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

17 жовтня 1969 р. помер Володимир БІЛОЗОР, полковий лікар УСС, начальник шпиталю I корпусу УГА, начальник медично-санітарного відділу дивізії "Галичина".

18 жовтня 1892 р. народився Іван ПРИСЯЖНИЙ, козак полку Чорних запорожців, учасник Першого зимового походу Армії УНР.

18 жовтня 1922 р. загинув городищенський отаман Антін ГРОЗНИЙ.

18 жовтня 1997 р. загинув народний артист України Павло ГРОМОВЕНКО.

18 жовтня 2005 р. помер Микола МАРИЧЕВСЬКИЙ, редактор і видавець.

20 жовтня 1814 р. народився Яків ГОЛОВАЦЬКИЙ, учений і письменник, член "Руської трійці".

20 жовтня 1886 р. народився Яків ВОДЯНИЙ, смілянський полковник Вільного козацтва, драматург.

20 жовтня 1930 р. москалі вбили Юрка ТЮТЮННИКА, генерала-хорунжого Армії УНР, уродженця Звенигородщини.

21 жовтня 1921 р. Василя ЛІПКІВСЬКОГО, уродженця Монастирищенського району Черкащини висвячено на митрополита УАПЦ.

21 жовтня 1933 р. Микола ЛЕМИК виконав атентат у російському консульстві у Львові на знак протесту проти Голодомору в Україні.

23 жовтня 1894 р. народився Дмитро СОКОЛОВСЬКИЙ, повстанський отаман.

24 жовтня 1884 р. народився Микола ЧЕБОТАРІВ, начальник контррозвідки Головного отамана Армії УНР.

25 жовтня 1625 р. відбувся щастливий бій козаків під проводом Марка ЖМАЙЛА проти поляків.

25 жовтня 1657 р. Гетьманом України обрано Івана ВИГОВСЬКОГО, якому судилося ущент розбити московське військо під Конотопом.

25 жовтня 1859 р. почалася "Азбучна війна" в Галичині (протести проти примусового введення латинського шрифту).

Свідоцтво про державну реєстрацію
ЧС-669Р від 8.12.2010 року

Головний редактор –
Олег ОСТРОВСЬКИЙ
Шеф-редактор – Віктор ВОЛЯ
Редактор випуску – Петро ДОБРО
тел.: (0472) 31-29-74
Засновник – Чигиринська ГО
"Вільне Козацтво Холодного Яру"

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ – 89155

Адреса редакції:
вул. Ільїна, 330, к.4, м.Черкаси, 18005,
E-mail: Cossack_land@i.ua

Газета віддрукована в ПП "Видавництво "Республіка",
м.Черкаси, вул.Вербовецького, 1а. Тираж – 10 000 екз.
Замовлення № 888